

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars I. De judiciis & judicialibus. Hoc est de Sententia & re judicata, Executione, Attentatis, Judice, Notario, Advocatis, Procuratoribus, Expensis, & aliis ad materiam judiciorum. Pars II. Relatio Romanæ Curiae forensis, ejusque Tribunalium, & Congregationum

**Luca, Giovanni Battista de
Coloniae Agrippinae, 1691**

X. De Cardinali Vicecancellario; Et de Cancellariæ Apostolicæ officialibus, eorumque muneribus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74090)

Atque aliqua in rerum beneficialium vel pensionum adnotationibus insinuantur, *Amayden. de stylo datariae Corrad. in praxi dispensationum, Lotter. & Gonzal. de benef. & sub tit. de pension. ac etiam sub tit. de judic. agendo de executione literarum Apostolicarum.*

30 Ex tot officialium autem interventu, ac diligentis, manat ea recepta conclusio, quod in iis; quae juris sunt, in Papa non datur ignorantia, quodque concedendo ea, quae juri advertantur, ita implicite illi derogare seu dispensare dicatur; Non quod in Papa, qui est homo, ut sunt alii, supponenda sit perfecta, & prompta totius juris scientia, quae naturaliter est impossibilis, potissimum quia aliquando sunt Pontifices, in aliis quidem scientiis, & facultatibus versati, non tamen iurista; Sed ex ista ratione assistentiae tot officialium, qui in suis respective materiis sint peritissimi, quod generaliter cuicumque alteri Principi congruit.

31 Quamvis autem hoc Dataria Tribunal, gratiosum potius, quam contentiosum sit, dum gratiae, quae per Papam conceduntur per hoc organum explicantur; Adhuc tamen forma contentiosa frequenter in eo dignoscitur, non tamen cum formali tela judiciaria, sed in quadam forma summaria etiam cum interventu Advocatorum, & Procuratorum ore tenus, & in scriptis, praesertim super concernentibus officia Curiae, ac etiam materiis beneficialibus, vel in dignoscendo, an suffragantur indulgentia concessa Cardinalibus, & aliis Prelatis; Vel an suffragetur, beneque facta sit acceptatio alternativae per Ordinarios, quae fit per Datarium, unde propterea eius libro deferretur; Sive circa piscatorias impetrationes certo modo, an

32 concedenda sint, nec ne, ac super aliis, quae concernant declarationes mentis Papae, quam Datarium tanquam minister informatus, eiusque organum declarat, *Burratt. dec. 883. in fin. dec. 115. num. 4. & seq. par. 10. rec.*

33 Itaque in suo munere tanta fidei ac auctoritatis reputatur, ut eius attestacionibus, vel declarationibus, aliisque gestis adeo deferretur, ut neque concedatur facultas probandi contrarium, *dec. 68. num. 8. & seq. par. 5. rec.* In iis tamen quae asserit vel declarat durante officio, non autem post illud expletum

34 quando regulariter ei non differretur, nisi in casu, quo pro facti qualitate, & circumstantiis, Rota, vel alter Judex, ex officio illum interroget, ideoque regula desuper statui non potest, cum materia arbitraria sit. *Burratt. dec. 835. num. 14. dec. 5. num. 12. p. 10. & rec. insinuat tit. de Regal. disc. 14.*

35 Prout neque regula statui potest circa stylos, dum indies, pro casuum, & inconvenientium contingentiis per Constitutiones Apostolicas, vel per decreta varia sunt provisiones, ut praesertim nostra aetate, sub Innocentio Decimo, praxis docuit super solemnitatibus adhibendis in transumptis literarum Apostolicarum, de quibus in beneficii sede agitur, cum similibus, *de benef. disc. 76.*

36 Quia verò nimis incommodum, ac tædiosum esset, ut Papa negotiorum tanta multitudine pressus, cogatur manu sua signare, ac singulariter recognoscere omnes supplicationes etiam super illis gratis levioribus vel minoribus, quae de stylo omnibus concedi solent, ac nemini denegari; Hinc proinde ad instar eorum, quae superius agendo de Secretaria brevium insinuata sunt ex quadam generali delegatione ipsius Papae Datario, eo ipso quod huic videatur, quod gratia concedi possit, vel de-

beat, supplicationes per eum, aliosque officiales, ac revisores ut supra recognita, vel respective recognoscenda pro negotiorum diversa qualitate, nomine Papae signantur per quemdam officialem in forma concessum, quod scilicet dicitur concessum per Dominum Papam tanquam per viam attestacionis, ut è converso supplicationes, quae signantur per ipsummet Papam, habent diversam formam per verbum fiat ut petitur, ac juxta illam diversam subscriptionem commissionum forensium, si fiat per viam Signaturae Gratiae, ac alteram Signaturae iustitiae, ut in istorum Tribunalium particulari rubrica inferius advertitur.

Iste verò modus signandi commissiones per concessum, quandoque in gravioribus etiam gratiis & negotiis, in quibus supplicationes signantur manu Papae, praticari solet, quando Papa infirma valetudine, vel alio impedimento detentus id per se ipsum commodè explicare non potest, atque dum hoc munus alicui Cardinali vel alteri nimum qualificatae fiduciariae personae per ipsum Papam committi solet, neque de potestate dubitare fas est.

DISCURSUS X.

De Cardinali Vicecancellario; Et de Cancellariae Apostolicae officialibus, eorumque muneribus.

SUMMARIVM.

- 1 Quod istud officium sit antiquissimum, & de ratione.
- 2 De nomine seu vocabulo Vicecancellarii, & cur ita dicatur.
- 3 Quod sit officium magne existimationis, & utilitatis.
- 4 Habet titulum suum Sancti Laurentii in Damaso, & ibi annexum insigne Palatium.
- 5 Quae munera exerceat, sive in quo eius officium versetur.
- 6 Notabilia producit emolumenta, & quae sint magis considerabilia.
- 7 De scedulis consistorialibus super provisionibus Ecclesiarum, & aliis.
- 8 In eius Cancellaria Palatio efformantur etiam omnes Bullae seu litterae Apostolicae.
- 9 De Officialibus Cancellariae, nempe de Regente, de Presidentibus parci, & aliis, eorumque muneribus.
- 10 Ista officia sunt venalia, & de ratione remissionis.
- 11 De introductione annatarum, & emolumentorum pro expeditionibus literarum Apostolicarum.
- 12 De congregatione officialium, & expeditorem in Cancellaria.
- 13 In Palatio Cancellariae fiunt disputationes publicae Auditorum Rotae, & Advocatorum Consistorialium.
- 14 Quam Praesidentiam habeat Vicecancellarius Rotae in Auditorio.
- 15 De officio Regentis Cancellariae circa commissiones causarum.
- 16 Officiales Cancellariae quam facultatem habeant adjiciendi in literis praeter supplicationes.

- 17 An possint praerogare terminum expeditionis literarum.
 18 Quod quaedam emolumentorum assequutio pendat ab arbitrio Collegii Cardinalium.
 19 De ducatis auris & de florenis remissivè.
 20 De saxis Cancellariae.
 21 De saxis arbitriariis, & variis.
 22 Damnantur obloquentes de solutione, quae fiat pro dispensationibus.

Antiquissimum, atque probabiliter omnium primum, in ipso initio primitivae Ecclesiae, dicendum videtur istud officium (neglecta tamen nominis seu vocabuli quaestione,] quoniam, si pro baptismatibus, aliisque divinis, ex tunc, sub asperis persecutionibus, plures clerici (ex quibus derivant Cardinales) *Supra disc. 3. & 4.* pro adiutorio Papae assumpti fuerunt, ac etiam Archidiaconus, pro aliqua temporali administratione; Nec non creati fuerunt septem Notarii, ut Martyrum acta scriberent; *infra in eo disc. in quo agitur de Collegio Prothonotariorum*; Multo magis dicendum est, quod in ipso initio, ante istorum officialium, seu ministrorum introductionem, ab ipsomet B. Petro adhibitus fuit Cancellarius pro scribendis epistolis, aliisque Apostolicis monitis, & decretis, ac etiam actis aliquorum Conciliorum, quorum usus cum ipsa Ecclesia natus fuit, ut acta Apostolorum, aliaque sacrae Historiae, & epistola B. Petri nos doceant.

Relinquendo autem locum veritati, super inutili nominis quaestione, super qua antiquitatis professores adeo certant; Certum est, quod valde antiquum est istud, quod etiam hodie habemus, nomen, seu vocabulum Vicecancellarii, quodque istud officium fuerit cardinalitium, dum etiam primi Canonistae, & praesertim *Hofiensis*, qui penè coetaneus fuit ipsi Decretalium compilationi, super isto vocabulo quaestiones disputant, tanquam super re ignota, quod utique supponit, ut etiam tunc longam haberet antiquitatem, ob quam hominum memoria perierit, quare scilicet Vicecancellarius iste Officialis appellaretur, dum plura antiquiora Apostolica diplomata docent, quod prius Cancellarius appellaretur, atque hoc adjectum, seu verbum *Vice* potius munus substituti, ac inferioris ministri redolere videtur.

In hoc autem apud aliquos Scriptores varia leguntur, simplicitates, quarum aliqua per moderniores fabellae appellantur; *Vesfr. in prax. in cap. 4. p. 1. Amayden. de stylo Datarie cap. 2.* Aliqui enim credunt, quorum antesignanus est *Hofiensis* quod dicatur Vicecancellarius, ad differentiam Papae, qui est primus Cancellarius Christi; Alii verò, (quorum primus est *Zabarella*) dicunt, quod suppressum fuerit nomen Cancellarii, ad deprimentam magnam auctoritatem, ac existimationem huius officialis, qui contra Papam caput erigebat, pluraque eius acta, & mandata scribere renebat; Et alii moderniores, reassumendo diligenter partes Chronologistae, dicunt, quod antiquitus erat munus cardinalitium, sub nomine, seu vocabulo Cancellarii; Postea verò quidam Pontifex, ut magistrum magis promptum, ac subordinatum haberet, illud contulit Praelato, vel simplici clerico, ut illud exerceret tanquam substitutus, vel vices gerens, atque ita per saeculum circiter continuatum fuit, deindeque restitutum Collegio Cardinalium seu cardinalitiae dignitati, continuatum fuit in eo ultimo vocabulo, quod tunc in usu erat.

His autem, ac similibus divinationibus, vel fabellis, alia addi posse mihi videtur, deducta à praxi insinuat *disc. praecedenti*, quam actualiter habemus in Datario, & quandoque in Secretario brevium, vel alio simili munere, quod scilicet, quando exercetur per Praelatum, vel clericum, qui majori cardinalitiae dignitate praeditus non sit, appellatur Datarius; Quando vero per Cardinalem, dicitur Prodatarius; Ergo istud adjectum, quod partes vicarias denotat, non semper statum inferiorem importat, sed potius digniorem, ut *dict. disc. praeced.* ponderatur.

Quidquid autem sit de istis, aliisque similibus indagacionibus, quae ad rem nostram inutiles reputari merentur; Certum est, quod tam inspecto muneri exercitio, quam emolumentorum utilitate, ac existimatione, inter Romanae Curiae officia fixa, & hierarchica, primum locum occupare videatur, ideoque aliquorum novissimorum saeculorum continuata praxis docet, sepe fuisse penes eos, qui dictum aliud extraordinarium primum Curiae officium Cardinalis Nepotis obtinerent, vel exercerent, de tempore, quo casus vacationis per obitum possessoris contigit.

Magna siquidem est eius praerogativa, non solum quia conspicuum habet fixum titulum insignis Ecclesiae Collegiatæ, quae S. Laurentii in Damaso dicitur, nimirumque commodam, & conspicuam habitationem, in insigni, vereque Regio Palatio, quod Cancellariae dicitur, in quo, tanquam in palatio publico, seu principatus, ipsa Cancellaria, tanquam per speciem magni Tribunalis, statutis diebus tenetur, aliaque publicae (ut *infra*) peraguntur functiones.

Sed etiam quia primaria, & graviora Sedis Apostolicae negotia publica, & solemnia, qualia sunt acta consistorialia, in ipsius Consistorii rubrica insinuat, ac etiam aliarum Apostolicarum provisionum litterae solennes in forma bullarum sub antiquo sigillo plumbei, per eius manus transeunt; Adde ut dicendum veniat (data proportione) Cancellarius Episcopi universalis, eo modo, quo in singulis diocesis quilibet Episcopus habet Notarium, seu Cancellarium majorem, qui acta synodalia, & judicialia, ac etiam pontificalia conscribit, & authenticat.

Atque hinc manat etiam (procurrentium temporum moribus) alia nimis existimationis circumstantia, notabilium scilicet emolumentorum, inter quae illud reputatur valde considerabile, quod ad ipsum, sive sit per quandam speciem turni, sive per aliam conventionem cum Papa, pertinere solet collatio aliquorum Cancellariae officiorum, etiam de maioribus, ac praetatis, quae venalia sunt, ratione emolumentorum, valdeque notabilem habent valorem.

Super actis igitur, ac decretis consistorialibus, & praesertim, pro frequentiori, & quotidiana praxi, super illis, quae in quolibet Consistorio fieri contingit, super provisionibus Ecclesiarum Cathedralium, & Metropolitanarum, ac Monasteriorum consistorialium; Et de consequenti, super reservationibus pensionum, quae motu proprio per Papam, super eisdem Ecclesiis, vel Monasteriis fiant, pro personis tunc nominatis, vel in posterum ab ipso; vel ab aliquo Principe nominandis; Per Cardinalem Vicecancellarium, mediantibus officialibus, ac ministris ad id deputatis, adnotantur decreta ultra scedulam, quae subscribitur per Cardinalem

nalem ponentem, & ex quibus tanquam ex matrice authentica, per Apostolicos scriptores, juxta eorum formulas, efformantur literæ, quæ bullæ dicuntur sub plumbo, in eisdem Vicecancellarii aula, seu palatio, quod Cancellariæ nomen seu vocabulum habet; Eodem modo, quo per eisdem Cancellariæ scriptores, & officiales, aliæ efformantur literæ super provisionibus aliorum beneficiorum, nec non super Apostolicis dispensationibus, aliisque gratis, & concessionibus, quæ fiant extra Consistorium, per organum Datarie, ex insinuatibus in Rubrica præcedenti.

9 Ut autem huiusmodi literarum expeditio bene sequatur, omnibusque fraudibus, & inconvenientibus, quo magis pro humana conditione fieri potest, occurratur, plures instituti fuerunt huius Cancellariæ officiales, quorum aliqui sunt majores Prælatum annexam habentes, quales sunt, omnium primus ille, qui dicitur Cancellariæ Regens, ac etiam illi, qui dicuntur Præsidentes de duplici parco majori, ac minori, qui respective quoddam Collegium, seu Tribunal constitunt, in quibus, collegialiter tanquam per speciem iudicii, deciduntur dubia, quæ oriri contingit super literarum formula, vel clausuris, & decretis in eis adiciendis; Ac etiam super emolumentorum solutionibus, aliisque contingentiis; Pluresque alii in magno numero ad sunt officiales, quorum aliqui Summisæ; aliique Scriptores; alii Secretarii; alii Plumbatores; alii Equites; alii Cubicularii; & Scutiferi; alii Prothonotarii; alii Subdiaconi; & alii sub diversis vocabulis nuncupantur.

10 Omnia verò ista officia sunt venalia, quando Papa, vel Vicecancellarius respective, non placeat eorum aliquid gratis alicui conjuncto, vel familiari, concedere, eorumque aliqua annexum habent exercitium per ipsosmet officiales, aliqua vero per eorum substitutos, qui in eo ministerio sint periti; Venalitas autem non provenit ratione administrationis, sed ratione participationis annatarum, aliorumque emolumentorum, quæ pro literarum expeditioibus solvuntur, juxta huiusmodi officiorum venalium relationem, quæ in Regalium sede habetur, *De his officiis venalibus late habetur sub tit. de Regalibus, disc. 2. qui videatur loco relationis.*

11 De annatarum verò, aliorumque emolumentorum introductione, ac ratione, habetur actum in sede rerum beneficiarum, occasione agendi de quindenniis, quæ loco annatarum pro beneficiis unitis, penes manus mortuas solvi debent. *Sub tit. de benef. disc. 89.*

12 Tribus itaque cuiuslibet hebdomadæ feriatis, ac non impeditis diebus, in præfati palatii Cancellariæ aula magna, aliisque adjacentibus ad id destinatis aulis, de mane congregantur dictæ Cancellariæ officiales, Prælati, & non Prælati, in valde copioso numero, quorum singuli, pro suorum collegiorum qualitate, vel eorundem collegiorum Secretarii, aliique ministri, quibus capellanoorum vocabulum de consuetudine cõgruit, habent bancos, vel pulpitos distinctos, in quibus literas subscribunt, vel registrant, aliæque gerunt, quæ de stylo, vel ex Apostolicis decretis in literarum expeditione gerenda sunt, ista occasione percipiendo emolumenta, quæ ad eos pertinent; Et consequenter, interveniunt etiam Cameræ, vel eisdem Cancellariæ Notarii, qui recipiunt consensus, vel obligationes necessarias, vel consuetas; Ac etiam interveniunt ne-

gotiorum Datarie procuratores, vel sollicitatores, qui expeditores, vel speditionerii nuncupantur, pro earundem literarum expeditionibus; Et cum eis frequenter ipsimet principales provisores, vel eorum procuratores, seu negotiorum gestores, qui Agentes vulgò dicuntur, adeo ut species magni & qualificati Tribunalis efformari videatur.

13 In eadem quoque prima aula magna huius Palatii, qui vulgò ad differentiam aliarum interiorum aularum *Sala* nuncupatur, habentur etiam illæ publicæ disputationes, quæ cum interventu Collegii Cardinalium, plurimumque Prælatorum & Curialium, ac etiam Aulicorum, & nobilium Virorum, cum magna ceremoniali majestate, sustinent illi, qui Rotæ Auditorio, vel Advocatorum consistorialium Collegio sunt cooptandi, ut in eorum particularibus rubricis infra advertitur.

14 Atque in dicto Rotæ Auditorio iste, Cardinalis Vicecancellarius quamdam licet solum habitualem, ac remoram præsidetiam habere videtur; tum ob istam functionem, ac alias, quæ coram eo, sive in eius palatio, circa admissionem novi Auditoris fiunt; tum etiam, quia in singulorum annorum Rotarum sine, in die scilicet, in qua habeatur ultima vel penultima Rota ante vacationes generales æstivas, ipse Vicecancellarius prædium Rotæ Auditoribus in eius Palatio; ac mensa præbet, ultra aliud prædium, quod eis tribuitur in Palatio Apostolico nomine Papæ, & in quo eis eodem nomine præstatur quædam laborum recognitio seu tôrum centum auri, duplicatam portionem præstando Decano.

15 Regens item Cancellariæ, aliquam participationem quoque habere videtur in negotiis Rotarum, aliisque forensibus causis commissariis, quoniam in singulis commissionibus, quæ per utramque Signaturam respective signantur, ad ipsum pertinet nomen Auditoris, vel Cardinalis, seu Prælati respective, cui causa committatur ad iudicium, atque ita cardinalitas, rotales, ac prælatitias causas inter huiusmodi Collegiorum vel Ordinum personas distribuit.

16 Generaliter quoque notabilis est Vicecancellarii, eiusque Officialium potestas, dum pleraque in literarum Apostolicarum extensione addere vel accommodare valent, quæ in supplicatione non continentur; Quoties tamen huiusmodi additiones vel reformationes non percipiunt, ea substantialia, quæ pendent à voluntate Papæ, sed clausulas, quæ de stylo adjici solent, sive alia accidentalia, quæ ex quadam generali eiusdem Papæ commissione implicita, apponenda videantur pro meliori literarum extensione; His enim officialibus quoque congruit idem, quod *disc. præced.* insinuatum est de Dataria, quod scilicet Cancellaria est etiam organum Papæ, *decis. 115. par. 10. rec. Eich. decis. 234. n. 10. & in loco proxime infra. juxta exemplum discursu præcedenti insinuatum, nempe Notariorum, adiciendi in extensione Instrumenti publici, quod partibus tradendum est, clausulas, cautelas, & formulas, quæ substantiam voluntatis contrahentium non alterent, quamvis in matrice seu originali imbrevisatura non continentur, tit. de iudiciis, disc. 26. & 27.*

Cumque in plerisque gratis adjici solet decretum præcisè obligatorum ad expeditionem literarum infra certum terminum, puta sex mensium, sub pœna nullitatis gratiæ ipso jure incurrenda, ut præfer-

praesertim praxis docet, in brevibus de capiendi possessione nomine Camerae, ac etiam in reservatione pensionis voluntariae beneficio pleno; Hinc in isto praesertim posteriori casu, occasio recens mihi praebuit disputare in Rota, an Vicecancellarius, eiusque Cancellariae officiales, facultatem habeant istum terminum prorogandi; Atque prodiit affirmativa resolutio; Tum ex stylo; Tum etiam ex ratione, à qua idem stylo originatus videtur, quod scilicet huiusmodi decreta adjici solent in gratiam Annatarum, aliorumque Cancellariae officiarum, pro eorum emolumentis, quae obtinent ex causa onerosa, dum officia sunt venalia, & consequenter, ut non sit forma praecisa pro solemnitate, sed pro interesse tertii, qui potest suo juri cedere; Quamvis & converso non desint probabilia fundamenta in contrarium, *tit. de pensio. in supplemento in Romana pensiois.*

Emolumentorum item, major, vel minor aestimatio, praesertim in gravibus, ac majoribus expeditionibus consistorialibus ecclesiarum Metropolitanarum, & Cathedralium vel Monasteriorum, (ut agendo de consistorio, & collegio Cardinalium supra insinuatum est, *disc. 5.*) magnam habet dependentiam à Collegio Cardinalium, in cuius facultate, vel arbitrio repositum est, an gratiosa condonatio annatarum aliorumque emolumentorum, ex aliqua justa causa, in toto vel in parte facienda sit, ut praesertim praxis docet, in expeditionibus Ecclesiarum ultra montes praesertim Galliae, & Germaniae, aliarumque regionum, in quibus haereticorum, vel schismaticorum, aut infidelium molestias, & jaecturas Ecclesiae passae sint, ob quas in aliquo paupertatis vel angustiae statu sint constitutae, idque huiusmodi gratiis, & condonationibus initium seu ansam dedit, quamvis, cessata etiam causa, ex quodam stylo, praetendatur continuatio.

19 Quid verò importent ducati auri de Camera, in quibus Datae, & Cancellariae, ac etiam Secretariae brevium emolumenta solvuntur, & quid importent florensis sub quorum vocabulo, in libris Camerae, ecclesiae Cathedrales, & Metropolitanae, & aliqua Monasteria, taxata reperuntur in valore in materia beneficiaria; ac alibi insinuat, ubi videri potest, *de benef. disc. 5. & 29. & tit. de credito, disc. 140.* ideoque superflua digressio esset id repetere.

20 Quamvis item, penè omnia emolumenta expeditionum, taxam uniformem habere videantur, à modernis scriptoribus de rebus Datariae insinuatam, *Amayden. de stylo Datariae.* Aliquae tamen materiae, seu gratiae graves, & extraordinariae, (quae arbitrariae dicuntur) istam taxam non habent, sed ea est major vel minor, pro ipsarum gratiarum vel personarum aut temporum qualitate, & ex aliis circumstantiis, ut praesertim praxis docet in dispensationibus matrimonialibus in gradibus nimirum proximis, super quibus raro, & cum difficultate concedi solent, juxta ea quae insinuantur per dictos scriptores praxis Datariae, ac alios scriptores praxis dispensationum, *Amayden. ubi supra. & Pirr. Corr. ad. in praxi dispensationum.*

21 Quamvis autem de hac solutione ignarum, vel iniquum vulgus, obloqui soleat, quasi quod constituenda non sit differentia inter divites, & pauperes, vel inter nobiles, & ignobiles, seu magnates, & privatos cum apud Deum, & in spiritualibus, non detur acceptio personarum, quodque si gratia est con-

cedibilis, vel respectivè denegabilis, omnibus pariformiter deneganda vel respectivè concedenda sit gratis, juxta naturam rerum spiritualium, non admittentium mixturam, vel commutationem temporarium, ut quod gratis acceptum est à Deo, gratis dari, vel dispensari debeat; At tamen ignorantiae, vel nequitiae effectus, verè ista obloquutio est, cum huiusmodi emolumenta, pro laudabili stylo, nunquam, vel nimium raro violari solito, in privatam alicuius utilitatem, non cedant, sed applicentur piis operibus, illis praesertim, quae fidei Catholicae, & Ecclesiae universalis conservationem, vel servitium concernant, adversus infideles, vel haereticos, aut schismaticos, ita id exigendo, tanquam speciem multae seu poenae delicti a potentibus, non autem ab impotentibus, cum quibus practicatur poena luitionis in corpore, mediante accessu ad Urbem, ac personali etiam fordido, & mechanico servitio, in fabrica Ecclesiae S. Petri, vel in alio simili opere pio, ita quoque cum hoc exemplo multae personalis, vel pecuniariae respectivè, alios terrendo, vel coercendo, ut ab ista consuetudine contrahendi matrimonia cum conjunctis abstineant, ideoque revera injusta obloquutio est.

De aliis verò, istam Cancellariam concernentibus, ad Expeditores potius, & puros practicos pertinet, nimiaque digressio, fortè nauseativa esset, minutatim ea omnia recensere, eaque à stylo, ut plurimum pendente, qui variari solent.

DISCURSUS XI.

De Cardinali Camerario, eiusque officialibus, & Tribunali.

SUMMARIVM.

- 1 DE origine, & antiqua potestate huius Cardinalis Camerarii.
- 2 De officialibus, & ministris, quos habebat subornatas.
- 3 De diminutione eius auctoritatis, & qualis hodie sit.
- 4 In quibus causis se non ingerat, dum eas cognoscunt A. C. & Gubernator Urbis.
- 5 Quare dicti officiales sedeant in Camera, & cum quo voto.
- 6 De praesentia Gubernatoris Urbis.
- 7 Quam praesentiam habeat Camerarius in Tribunali Camerae.
- 8 De auctoritate in Studio vel Sapientia, & in iure doctorandi.
- 9 De potestate concedendi usum situum plateae Agonis, aliorumque publicorum locorum Urbis.
- 10 Quod sit officium magne existimationis apud populum Urbis, & quare.
- 11 De Auditore Camerarii, eiusque iurisdictione, & quod cognoscat causas fiscales seu Camerales, & Appaltatorum.
- 12 De causis retractuum, ac viarum, & publicorum.
- 13 Cognoscat causas mercatorum, & camporum.